

Een onderzoekende schoolcultuur als voedingsbodem voor veranderbereidheid

SOK-congres
3 juni 2022

Jan Vanhoof

Iedereen onderzoeker !?

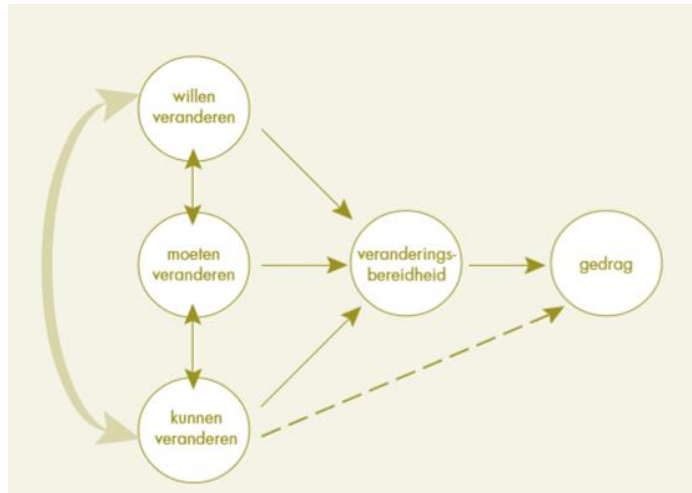

Naar een onderzoekende cultuur

(Wat) kan de onderzoekende professional leren van de professionele onderzoeker?

Hoe veranderbereidheid omschrijven?

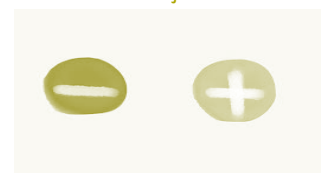
In essentie: Wil om mee te werken aan verbetering en verandering

Hoe veranderbereidheid herkennen? (bij individuen en organisaties)

- **Zoeken naar/energie voor verandering:** neemt men initiatief of verkiest men eerder afwachtende aanpak?
- **Flexibiliteit:** aanvaardt men verandering of wordt deze conservatief afgeweerd?
- **Gevoel van controle:** heeft men al dan niet gevoel controle te hebben over gebeurtenissen?
- **Optimisme:** of is men eerder pessimistisch over verandering(en)?

En bij u?

(Wat) kan de onderzoekende professional leren van de professionele onderzoeker?

Over mentaliteit en gedrag

- Een onderzoekende basishouding als voedingsbodem
- (Inspiratie uit) Gedrag van de professionele onderzoeker

Onderzoekende basishouding

- kritisch - diepgaand begrip
- bedachtzaam - terughoudendheid bij het vellen van oordelen
- eclectisch, genuanceerd - omgaan met tegenstelling/onduidelijkheid
- empathisch - innemen van verschillende perspectieven
- nieuwsgierig, opmerkzaam - het stellen van (gerichte) vragen

Bouwstenen van een (onderzoekende) cultuur

(Mogelijke) Assumpties bij een (onderzoekende) schoolcultuur

- Zonder passende informatie kan je onderwijs en leren niet verbeteren
- Als je een beslissing neemt, leg er dan gepaste evidentie naast
- Om te leren moet je nieuwe en uitdagende dingen durven proberen
- De directeur hoeft dit niet in onze plaats te doen
- We streven voortdurend naar een beter gebruik van informatie
- Het is ok om toe te geven iets niet te weten/kunnen
- Het is nodig om te veranderen, maar we veranderen niet om te veranderen
- ...

Welke onuitgesproken assumptie(s) wil u bij uw teamleden nastreven?

Typisch voor de professionele onderzoeker (Typisch voor de onderzoekende professional)

- Vertrekt vanuit afgebakende heldere vragen
- Staat op de schouders van anderen
- Expliciteert, deelt en construeert veronderstellingen
- Is (voldoende) systematisch
- Zoekt de kritische blik van collega's op
- Treedt naar buiten

Typisch voor de professionele onderzoeker

Vertrekt vanuit afgebakende heldere vragen

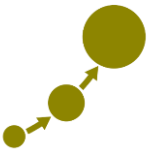
- Scherpe focus, afgebakende thema's en concepten
- Scherp doel (beschrijven, verklaren, voorspellen)
- Relevant, ingebed
- Specifiek, onderzoekbaar én haalbaar
- Richtinggevend/bepalend voor het proces

'Een goede vraag is de halve weg naar het antwoord'

Typisch voor de professionele onderzoeker

Staat op de schouders van anderen

- Wat weten we hier al over? Wat is (on)duidelijk?
- Op welke fundamenten kunnen we verder bouwen?
- We laten ons inspireren, we integreren, refereren

'Wat je zelf doet, is niet altijd beter'

Typisch voor de professionele onderzoeker

Expliciteert, deelt en construeert veronderstellingen

- Bewust (communiceren) van de eigen bril
- Klare taal creëren
- (Samen) Perspectieven vastleggen
- Logica en argumenten in denkproces scherp krijgen

- Achterliggende veronderstellingen aftoetsen
- Basis voor hypothesen en dataverzameling

'Ook de meest rabiate afwijzer van theorie heeft een eigen mentaal model'

Typisch voor de professionele onderzoeker

Is (voldoende) systematisch

- Coherentie van vraag tot antwoord
- Validiteit in dataverzameling en interpretatie
- Betrouwbare, doelgeschikte data

'Praktische beperkingen verschonen (niet)'

Typisch voor de professionele onderzoeker

Zoekt de kritische blik van collega's op

- Transparant, navolgbaar, repliceerbaar
- Collectieve maatstaven (handhaven)
- Kritiek opzoeken: informeel tot 'dubbel blind'

'Vreemde ogen doen kijken'

Typisch voor de professionele onderzoeker

Treedt naar buiten

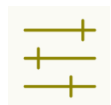

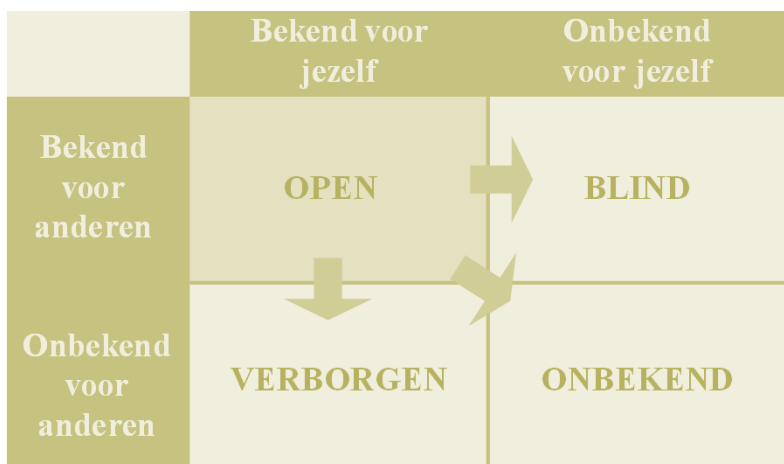
- Tonen en beschrijven helpt denken
- Review verbetert je werk
- Werk delen is belangrijk voor de wetenschap (cumulativiteit)

'Onbescheiden waar het kan, nederig waar nodig'

Typisch voor de professionele onderzoeker Typisch voor de onderzoekende professional

- Vertrekt vanuit afgebakende heldere vragen
- Staat op de schouders van anderen
- Expliciteert, deelt en construeert veronderstellingen
- Is (voldoende) systematisch
- Zoekt de kritische blik van collega's op
- Treedt naar buiten

Hoe (als schoolleider) een onderzoekende cultuur ontwikkelen?

- Selecteren
- Duidelijke verwachtingen communiceren
- Rolmodel zijn/voorzien
- Belonen en erkennen, er op aan spreken
- Kennis en vaardigheden ontwikkelen
- Structureren
- Successen genereren

Stappen vooruit

Wat neemt u mee?

Wat wil u graag nog meer
van dichtbij bekijken?

Waarover zou u (met wie) graag eens
een boompje opzetten?